
PARASHAT TEROEMA

Messiaanse Gemeente Beit-Nitzachon

Parashat Teroema

Pnee Ha-Tora - Parels van de Tora

Parashat Shevoea – wekelijkse Schriftlezing

Tora: Sjemot/ Exodus 25:1 – 27:19

Haftra: Melachiem alef/1 Koningen 5:26-32, 26: 1-13

Brit Ha-Chadasha: Lukas 6:46-49, Ha Koriet'i'iem Alef/1 Korintiers 13, 1 Keefa/Petrus 2:4-5

Sjemot 25:1-7 is de hoofdgedachte!

TEROEMA (gewijde gave): “Hasjem sprak tot Mosjé: Zeg tot de bnee Jisra’eel, dat zij voor Mij een **teroema** (gewijd offer) inzamelen; van iedere man, wiens hart hem dringt, zult gij voor Mij een **teroema** inzamelen. Dit nu is de heffing die gij van hen inzamelen zult: **zahav** (goud), **kesef** (zilver), **nechoshet** (koper); blauwpurper, roodpurper, scharlaken, fijn linnen, geitewol; roodgeverfde ramsvellen, tachasvellen en acaciahout; **sjemen** (olie) voor het licht, specerijen voor de **sjemen ha-misjcha** (zalfolie) en voor het welriekend **ketoret** (wierook); chrysopraasstenen en vulstenen voor de efod en voor het **Choshen** (borstschild).” - Vertaalt uit de Orthodox Jewish Bible (OJB)

De sod in het verhaal?

Teroema is de 19e parsja van de Tora, de zevende van het tweede Tora-boek, Sjemot. Parsja Teroema bestaat uit 9 parsjot, afdelingen waarvan 4 open en 5 gesloten zijn, telt 96 pesoelem, verzen, 1145 woorden, 4692 letters en is hiermee de 42 na langste parsja.

Korte samenvatting

G'd draagt Mosjé op het volk om gewijde gaven van allerlei aard te vragen voor de bouw van een Misjkan, 'de Woning'. Er volgen gedetailleerde voorschriften voor de architectuur van het Misjkan en de dienstvoorwerpen. De Bnee Jisra'el moesten een heffing inzamelen: goud, zilver, koper, blauw purper, rood purper, scharlaken, fijn linnen, geitewol, rood geverfde ramsvellen, tachasj-vellen en acaciahout, olie voor het licht, specerijen voor de zalfolie en voor het welriekend reukwerk, bepaalde stenen voor het Efod (het schort van de Koheen gadol, hogepriester) en het borstschild. Hiermee moesten de Joden een Heiligdom maken en o.a. ook een Ark van acaciahout, 2.5 el lang, 1.5 el breed en 1.5 el hoog. Die moest overtrokken worden met louter goud. Aan de Arke moesten draagstokken bevestigd worden. In de Arke moest men de Tafels van Getuigenis neerleggen.

Het Allerheiligste mag alleen door de Hogepriester, de Koheen Gadol, eens per jaar, op Jom Kipoer, betreden worden. In de Aron haKodesj – de Heilige Arke – bevinden zich de Stenen Tafelen met de Tien woorden en een Sefer Tora van Mosjé Rabbenoe.

Karaktervorming

In Parasjat Teroema maken we kennis met de meest gedetailleerde instructies over en voor de bouw van de **Misjkan** (Tabernakel) in de woestijn.

In Sefer Hachinoeg stelt Rabbi Aharon haLevi (14e eeuw), dat het karakter van de mens gevormd wordt door hetgeen hij doet. Niet zozeer hetgeen men voelt of denkt telt in het Joodse leven; karaktervorming vindt plaats in de sfeer van handelen en doen. Het bouwen en in stand houden van een klein heiligdom geeft uiting aan de gedachte, dat men door het doen gaat voelen. Het karakter wordt gevormd en raakt gewend aan het G'ddelijke in de wereld. De opdracht tot het maken van heiligdommen was een liefdedaad van G'd. Via deze centrale plaats van 'kedoesja' (heiligheid) werd het mogelijk om zich op een relatief eenvoudige wijze – via de daad – met het G'ddelijke te verbinden.

Spirituele daling

De Italiaanse verklaarder Sforino (1475-1550) geeft in historisch verband aan, dat de opdracht tot het bouwen van de Tabernakel pas gegeven werd na de zonde van het gouden kalf. De bouw van de Tabernakel – als voorloper van onze tegenwoordige Sjoels – was een opdracht aan het Joodse volk om te tonen dat de zonde van het gouden kalf vergeven was. Tot die tijd was het mogelijk om op elke plek in relatie te treden met het G'ddelijke. Iedereen kon overal een altaar bouwen en offeren. Dat er nu een centrale plaats moest komen als heiligdom, was in feite een spirituele daling, want nu werd een centrale plaats nodig en moesten Kohaniem (priesters) als bemiddelaars optreden bij het brengen van de offers

Herstel

Volgens Maimonides (1135-1204, Egypte) waren de bouw van een Heiligdom en de offerdienst daarin nodig, omdat de Joden dit zo voor zich hadden gezien in Egypte. Op deze manier werden ze langzamerhand losgeweekt van de Awoda Zara, de afgodendienst. Nachmanides (in het Hebreeuws Ramban, 1194-1270) ziet in de bouw van een Heiligdom een herstel van een vroegere ideale toestand. Met onze Aartsvaders had G'd een direct geestelijk contact. In de Egyptische ballingschap verwaterde de relatie met het Opperwezen en door het bouwen van een Tabernakel kwam men weer terug op het oude niveau.

De functie van een Sjoel

De functie van een Sjoel is dus het herstellen van de oude ideale toestand van gebondenheid aan Hasjem (G'd). Deze gedachte speelt ook nog tegenwoordig. Door allerlei dagelijkse beslommingen in deze tijd zijn wij moeilijk in staat om ons echt bezig te houden ons persoonlijke geloof en de beleving als gemeenschap. De Sjoel, als huis van gebed en leren, geeft deze band weer reliëf en herstelt de oude ideale toestand.

Jesjoea spreekt hier ook over. Hij legt uit dat er twee soorten fundamenten zijn: “En waarom noem je me **Adoni** (mijn heer) en doet niet wat Ik zeg? Een ieder, die tot Mij komt en mijn **divree Tora** (woorden van onderwijs) hoort en ze in praktijk brengt, Ik zal je tonen aan wie hij gelijk is. Hij is gelijk aan iemand, die bij het bouwen van een huis diep gegraven en het fundament op de rots gelegd heeft. Toen een watervloed kwam en de stroom tegen dat huis aansloeg, kon hij het niet aan het wankelen brengen, omdat het goed gebouwd was. Doch wie hoort en het niet doet, is gelijk aan iemand, die een huis op de grond bouwt zonder fundament. Toen de stroom daar tegenaan sloeg, stortte het terstond in en het huis werd één grote bouwval.” – **Lukas 6:46-49**

Wat bedoelt Jesjoea met dit verhaal?

Voordat wij de vraag van Jesjoea gaan beantwoorden, moeten wij eerst dieper erop ingaan van het ontstaan van de synagoges.

Ontstaan van de Synagoge

De overheersende opinie tussen wetenschappers en ook Rabbijnen is dat de Synagoge in Babylonische ballingschap is ontstaan. Dit is de periode van het einde van de eerste Tempel (ongeveer 600 v.d.g.j.).

Na de vernietiging van de Tempel als het centrum van het Joods religieuze leven ontstaat een vacuüm, die men door de introductie van de Synagoge probeerde te verminderen. In dit oord van verzameling kwamen de Joodse mensen in Babylon samen om te bidden en Torah te lezen. In bepaalde zin was dit ook een vervanging van de Tempel.

Zo wordt in Talmoed over het vers in Ezechiël 11,16 uitgelegd: ‘Daarom zegt:dit zegt de Eeuwige G’D: ‘Al heb IK hen weggevoerd naar verre landen, al heb IK hen verspreid, toch ben IK voor hen als een kleine Tempel gebleven’.

Op basis van dit bijbelvers ontstond in de Rabbijnse literatuur de benaming ‘Synagoge’ in Babylon en later algemeen “Mikdash Me’at” (een miniatuurtempel), dit met de Halachische gevolgen vandien.

In de Talmoed leest men dat de bannelingen van de eerste ‘exil’ samen met koning Jojakim stenen van de Tempel en zand van Jeruzalem meebrachten om de Synagoge in ‘Ne’harda’ te bouwen. Dit was de eerste en oudste Synagoge in Babylon en vermoedelijk in de wereld.

Historisch intresante feiten over de bouw van de Synagoge in het land Israël in de antieke periode.

- Het was de gewoonte de Synagoge te bouwen op de hoogste plaats van de stad. De Synagoge steeg dus boven alle andere daken uit en viel van ver op. Archeologische opgravingen in Galilea tonen aan dat de Synagogen gebouwd werden op de top van de heuvel.
- In de Talmoedperiode waren Synagogen meestal buiten de stad opgebouwd om een ruime afstand te hebben van de afgoden- tempels die in grote concentraties in de stad waren.

Terug naar de vraag van Jesjoea. Wat bedoelt Hij met de woorden “hij is gelijk aan iemand die bij het bouwen van een huis diep gegraven en het fundament op de rots heeft gelegd”? De rots is de synagoge, de plek waar men samenkomt. In de gemeenschap mag niet de gedachte heersen de stenen muren, dat zijn wij. Integendeel wij zijn als gemeenschap de bron van het onderhouden en het vormen brouwen van en voor de volgende generatie. Wij moeten dus levende stenen zijn, die gebruikt moeten worden. Dit vraagt ons persoonlijk bloed, zweet en tranen.

Als het goed is zijn wij levende stenen.

Keefa deelt ons mee: “En komt tot Hem, de levende steen, door de mensen wel verworpen, maar bij G’d uitverkoren en kostbaar, en laat u ook zelf als levende stenen gebruiken voor de bouw van een geestelijk huis, om een heilig priesterschap te vormen, tot het brengen van geestelijke offers, die Gode welgevallig zijn door Masjiach Jesjoea.” – **1 Keefa/Petrus 2:4-5**

Gemeenschapsleven moet jou iets kosten

Gemeenschapsleven moet jou iets kosten. Het moet persoonlijk je kindje zijn. Zoals je zoon of dochter, die onderdeel uitmaakt van je gezin. Zoals Jesjoea zegt wat mag het jou kosten? Een huis (synagoge) is dus niet een huis, die op de grond bouwt zonder fundament.

Een **synagoge** (Grieks voor huis van samenkomst; Hebreeuws: Beit Knesset of Beis Knesses - **בית כנסת**) is in het Jodendom een gebeds- en gemeenschapshuis, waar religieuze bijeenkomsten plaatsvinden. Een andere naam voor synagoge, die vooral door Asjkenazische Joden wordt gebruikt, is sjoel. De synagoge is dan ook niet alleen een plaats voor gebed, maar ook een plaats om te lezen en onderwijzen uit de Tora

Biema

In elke synagoge is een podium of 'biema' aanwezig. De Biema heeft in een synagoge altijd een centrale plek, omdat die vooral dient als een plaats waar de Tora voorgelezen wordt. Op deze manier worden de Tora en de geschriften al eeuwenlang wereldwijd gelezen. Op grond van o.a. de besora ha tova (de goede boodschap) van Lucas 4:15-19, lezen we dat Jesjoea werd opgeroepen in de synagoge, om naar voren te komen. Daar op de Biema heeft Jesjoea een stuk uit de profeten voorgelezen.

In de synagoge te Nazaret (Hebr. נִצְרַת, Natzrat): "En Hij leerde in hun synagogen en werd door allen geprezen. En hij kwam te Nazaret, waar Hij opgevoed was, en Hij ging volgens zijn gewoonte op de sjabbatdag naar de synagoge en stond op om voor te lezen. En Hem werd het boek van de profeet Jesaja ter hand gesteld en toen Hij het boek geopend had, vond Hij de plaats, waar geschreven is: De Geest van Adonaj is op Mij, daarom, dat Hij Mij gezalfd heeft, om aan armen de **besora ha-tova** (de goede boodschap) te brengen; en Hij heeft Mij gezonden om aan gevangenen loslating te verkondigen en aan blinden het gezicht, om verbrokenen heen te zenden in vrijheid, om te verkondigen het aangename jaar van Adonaj." - **Lucas 4:15-19**

G'd wil in en bij de mens wonen.

'Maak Mij een heiligdom – Misjkan – zodat Ik in jullie hart kan wonen' (Exodus 25:8). G'd wil in en bij de mens wonen.

Het **Misjkan** (tabernakel) was verdeeld in drie afdelingen: een **chatseer** (voorhof of binnenplaats), het **Hechal** (Heiligdom) en het Allerheiligste. In het Heiligdom stonden een **sjoelchan** (tafel) met verdiepingen waarop de hele week verse 'toonbroden' lagen, een gouden menora met zeven armen, die altijd brandde en een klein gouden altaar dat bestemd was voor het offeren van wierook.

De voorwerpen van het Misjkan deden denken aan de verschillende organen in het menselijk lichaam: de draagbomen komen overeen met de ribben, gordijnen lijken op de huid. De **kior**, het wasbekken komt overeen met het lichaamsvocht, de **ketoret**, het reukwerk met de reuk. De menora symboliseert de geest van de mens, de **sjoelchan** (de tafel) de maag. De Engelen met hun uitgespreide vleugels doen ons denken aan de longen, de Aron, heilige Arke lijkt op het hart. Het menselijke lichaam is een Misjkan (Tabernakel), die zonder handen is gemaakt. Zie de **Midrasj HaGadol en de commentaren van de Divrei Beit Hillel**

Voetnoot:

- De **tabernakel**, ook wel de **tent der samenkomst** genoemd is in de Tora een verplaatsbare tent die dienstdeed als plaats van aanbidding voor de Israëlieten en symbool staat voor G'ds verblijf in hun midden.

Tot slot

Jitschak Abarbanel (1437-1508) ziet in de Tabernakel een soort microkosmos. De opstelling van het Heiligdom had een symbolisch doel. Het wilde het Joodse volk ervan doordringen dat Hasjem tussen de mensen woont en zich bezighoudt met de wereld. Dit in tegenstelling tot de Griekse opvatting, waar Hasjeem slechts in de Hemel woont en zich verder niet bemoeit met aardse zaken. In zijn filosofische meesterwerk de Koezari wijst Rabbi Jehoeda haLevi (13e eeuw) erop, dat de Tora benadrukt, dat Betsaleel, de architect en Mosje exact deden wat G'd hen had voorgeschreven. Dit is ook de Joodse G'dsdienstopvatting. Wij kunnen G'd alleen kennen door G'd Zelf. Wij kunnen geen eigen heiligdom maken met ons beperkt begrip. Wanneer wij zelf een Tempel inrichten naar eigen inzicht, projecteren wij slechts onze eigen gedachten op het G'ddelijke.

Concentratie

Rabbi Simcha Zissel uit Kelem (19e eeuw) komt met een heel ander aspect. Hij vraagt zich inderdaad af, hoe het mogelijk is de kedoesja (heiligheid) te concentreren op één plaats binnen een fysieke beperking. Rabbi Simcha Zissel stelt, dat de wereld inderdaad vervuld is van het G'ddelijke, maar de mens kan het binnen zijn beperkingen alleen maar op één plaats opvangen. Hij vergelijkt een Mikdasj (heiligdom) met het reukzintuig. Gelijk het reukvermogen zich beperkt tot de neus, terwijl toch het hele lichaam van de aangename geuren geniet, zo ook komt Hasjem tot ons via zijn Heiligdom, waarvan tegenwoordig de Sjoel de plaats inneemt.

Het heiligdom is een symbool voor de mens in zijn aardse opdracht.

Zo is het Heiligdom een symbool voor de mens. Dat zegt de Tora ook: 'Maak Mij een heiligdom zodat Ik in jullie **betocham** (hart) kan wonen'. Dat was en is de hele bedoeling van de Misjkan.

Rav Sja'uel bevestigt deze gedachten aan ons in het Hebreeuwse Bijbelboek Ha Koriet'iem wat wij in het Nederlandse taal beter kennen als het Bijbelboek Korintiërs

"Heeft u niet **da'at** (volledige kennis), dat jij de **Hasjem Hechal** (Tempel van G'd) bent en dat de **Roeach haKodesj** (de heilige adem, wind en geest) van Hasjem in u woont?" - **Ha Koriet'iem Alef/1 Korintiërs 3:16**

Vlucht voor de zenoet (onkuisheid): "Maar die zich aan Hasjem hecht, is **echad** "één" **Roeach** (adem, wind en geest) (met Hem). Vlucht voor de **zenoet** (onkuisheid) (**Spreuken 6:23-7:27**)! Elke andere **chet** (zonde), die een mens doet, gaat buiten zijn eigen lichaam om. Maar door onkuisheid bezondigt men zich aan zijn eigen lichaam. Heeft u niet **da'at** (volledige kennis), dat uw lichaam een **Hasjem Hechal** (Tempel van G'd) is van de **Roeach haKodesj** (de heilige adem, wind en geest), die in u woont, die gij van G'd ontvangen hebt, en dat jij niet van jezelf bent? Voor [de **Ge'oela** [verlossing] van jouw [uit de **Galoet** [ballingschap] van de **Chet** [zonde] ben jij gekocht en betaald. Daarom breng **kavod** [verheerlijkt] dan G'd met uw lichaam [**Psalm 74: 2**]." - **1 Korintiërs 6: 17-20**

שבת-שלווה - Sjabbat Sjalom,

David Prins

"Zeg nooit: 'Ik zal studeren wanneer ik de tijd heb,' omdat je misschien nooit de tijd zal hebben om te studeren!" - **Rabbi Hillel de oudere**